

רק במקדש, ואין קופת עתיקין נמצאת במדינה.

שנינו במשנה: בני העיר ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו אם נתרמה התרומה נשבעין לגזברין.

ואמרינן: מתניתא, דקתני נגנבו השקלים או נאבדו נשבעים השלוחים ופטורים מלשלם, מיירי בשעיהו השלוחין שומרי חנם, והלכך פטורין הם מלשלם על מה שנגנב ונאבד מהם, וסגי להם בשבועה.

אבל אם היו השלוחין שומרי שכר — לא בדא [אין הדין כן], לפי ששומר שכר דינו שחייב לשלם על גניבה ואבידה ולא נפטר בשבועה.

אמר רבי אבא: ואפילו תימר שמשנתנו מיירי בשעיהו השלוחין שומרי שכר, נמי אתי שפיר שנשבעין ונפטורין.

כי יש לפרש ולומר דהא דקתני נגנבו ונאבדו היינו באונס. וכגון, שנגנבו בליסטים מזוין. ואבדו על ידי שטבעה ספינתו של השליח בים. שגניבה או אבידה בענין שכזה לאונס

ואמר על כך רבי שמואל בר יצחק: מאי טעמא אין מביאין שקלים משהו כסף? דחיישינן שמא יזילו הכלים, ונמצא ההקדש מפסיד.

אף הכא נמי [והוא הדין כאן], אין מחליפין השקלים במרגליות שמא תזיל המרגליות, ונמצא ההקדש מפסיד.

שנינו במשנה: כשם שהיו שופרות במקדש כך היו שופרות במדינה.

ואמרינן: מתניתא דתנן שהיו שופרות במדינה — דווקא לתקלין חדתין היו. והיינו, לצורך השקלים החדשים שנגבים לצורכי הקרבנות של שנה הבאה. אבל לתקלין עתיקין [שקלים ישנים] למי שלא שקל בשנה שעברה ורוצה להשלים חובו לא בדא — לא היה שופר במדינה.

אלא רק במקדש היתה קופה שכתוב עליה "תקלין עתיקין", שכל מי שלא שקל בשנה העברה נותנו לתוכה. ולא הוצרכו לעשות כן גם במדינה לפי שאינו מצוי כל כך.⁽²⁹⁾

וכן תני בברייתא כן: קופת "עתיקין" נמצאת

מטבע של כסף דווקא, ורק מדרבנן הוא דאין שוקלין שוה כסף שמא תזיל.

29. כן פירשו המפרשים, שבמדינה לא היו שופרות לתקלין עתיקין. אולם הרמב"ם [הלכות שקלים פ"ב ה"א] כתב דבכל מדינה ומדינה היו שני שופרות, אחד לתקלין חדתין ואחד לתקלין עתיקין.

וצריך ביאור לדבריו: כיצד יפרש דברי הגמרא "מתניתא בתקלין חדתין, אבל בתקלין

עתיקין לא בדא".

ואפשר, שפירש כפירוש הריב"ן כאן, שהסב דברי הגמרא על הא דאמרינן דשרי לצרף שקלים לדרכונות, אך אסור לקנות בהם מרגלית. שדין זה הוא דווקא במעות תקלין חדתין המיועדים לקרבנות, אך במעות תקלין עתיקין, המיועדים לתקון חומות העיר ומגדלותיה, מותר לקנות בהם מרגליות.

ולדבריהם צריך לומר שלא גרסינן את המשך דברי הגמרא "עתיקין במקדש ואין עתיקין במדינה".